

ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O FONDU RADA

Član 1

U Zakonu o Fondu rada ("Službeni list CG", broj 80/20) član 1 poslije riječi „propisom“ dodaju se riječi: „prava na uplatu neplaćenih doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje licima kojima nedostaju doprinosi za sticanje uslova za penziju, u slučajevima kada je njihov poslodavac prestao da postoji“.

Član 2

U članu 2 stav 3 poslije alineje 2 dodaju se dvije nove alineje koje glase:

“- obezbjeđuje uplatu neplaćenih doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje licima kojima nedostaju doprinosi za sticanje uslova za penziju u slučajevima kada je njihov poslodavac prestao da postoji;
- vodi postupak i donosi odluku o ostvarivanju prava na uplatu neplaćenih doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje licima kojima nedostaju doprinosi za sticanje uslova za penziju u slučajevima kada je njihov poslodavac prestao da postoji;”.

Dosadašnje al. 3 do 6 postaju al. 5 do 8.

Poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

“Osnovicu za uplatu doprinosa iz stava 3 alineja 4 ovog člana čini minimalna zarada u Crnoj Gori utvrđena na dan podnošenja zahtjeva Fondu rada, u skladu sa opštim propisima o radu.”

Prava iz stava 3 al. 3 i 4 ovog člana ne mogu ostvariti direktor i članovi organa upravljanja kod poslodavca, bez obzira na vrijeme kada su te poslove obavljali.

Član 3

U članu 7 stav 1 alineja 10 poslije riječi „zakonom“ briše se tačka i dodaju riječi: „i statutom“.

Član 4

U članu 10 stav 1 alineja 7 mijenja se i glasi:

“- odlučuje o ostvarivanju prava iz člana 2 stav 3 al. 2 i 4 ovog zakona;”.

Član 5

U članu 13 stav 1 poslije riječi: „djelokrug rada Upravnog odbora i direktora“ dodaju se riječi: „način rada, ovlaštenja i odgovornosti Upravnog odbora i direktora“.

Član 6

Član 15 mijenja se i glasi:

“Zahtjev za pokretanje postupka za ostvarivanje prava iz člana 2 stav 3 al. 2 i 4 ovog zakona (u daljem tekstu: zahtjev) podnosi zaposleni.

Zahtjev za ostvarivanje prava zaposlenog na isplatu neisplaćenih potraživanja po osnovu prestanka radnog odnosa kod poslodavca nad kojim je pokrenut stečajni postupak podnosi se Fondu u roku od 90 dana od dana donošenja zaključka o listi utvrđenih i osporenih potraživanja postupka.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, utvrđeni rok od 90 dana od dana donošenja zaključka o listi utvrđenih i osporenih potraživanja za podnošenje zahtjeva se ne odnosi na zaposlenog koji je bio u radnom odnos kod poslodavca nad kojim je otvoren stečajni postupak prije stupanja na snagu ovog zakona .”

Član 7

Član 16 mijenja se i glasi:

“Uz zahtjev za ostvarivanje prava na isplatu neisplaćenih potraživanja zaposleni dostavlja:

- ugovor o radu, odnosno drugi akt o zasnivanju radnog odnosa zaposlenog ili podatke o osiguraniku unešene u matičnu evidenciju Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja;
- dokaz kojim je zaposlenom prestao radni odnos;
- dokaz kojim je utvrđeno potraživanje iz člana 2 stav 3 alineja 2 ovog zakona, izdat od strane nadležnog suda, i
- dokaz da mu nijesu isplaćena potraživanja u cjelosti ili djelimično, izdat od strane nadležnog suda.

Uz zahtjev za ostvarivanje prava na uplatu neuplaćenih doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje licima kojima nedostaju doprinosi za sticanje uslova za penziju, a čiji je poslodavac prestao da postoji dostavlja:

- dokaz kojim je zaposlenom prestao radni odnos ili podatke o osiguraniku unešene u matičnu evidenciju Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja;
- uvjerenje o nespornom stažu osiguranja koji mu nedostaje za ostvarivanje prava na penziju, izdat od strane organa koji odlučuje o postupku ostvarivanja prava na penzijsko i invalidsko osiguranje;
- dokaz da poslodavac više ne postoji.

Dokaz iz stava 2 alineja 3 ovog člana Fond pribavlja po službenoj dužnosti.

Ako uz zahtjev nijesu dostavljeni dokazi iz st. 1 i 2 ovog člana, podnosilac zahtjeva odnosno stečajni upravnik dužni su da na zahtjev Fonda, u roku od 30 dana, dostave tražene dokaze, kao i druge podatke koji su od značaja za donošenje rješenja o ostvarivanju prava na potraživanje.”

Član 8

Član 17 mijenja se i glasi:

“Ako zaposleni ne podnese zahtjev u roku iz člana 15 stav 2 ovog zakona ili ako ne dostavi dokaze iz člana 16 stav 1 ovog zakona, odnosno ne izvrši dopunu dokaza u roku iz člana 16 stav 4 ovog zakona, direktor Fonda će donijeti rješenje o odbijanju zahtjeva.

Ako lice kojem nedostaju doprinosi za sticanje uslova za penziju a čiji poslodavac je prestao da postoji ne izvrši dopunu dokaza u roku iz člana 16 stav 4 ovog zakona, direktor Fonda će donijeti rješenje o odbijanju zahtjeva.“

Član 9

U uvodnoj rečenici stava 1 člana 18 riječi; “alineja 2” zamjenjuju se riječima: „al. 2 i 4 ovog zakona“, a u alineji 2 brišu se riječi “na potraživanje”.

Član 10

Poslije člana 27 dodaje se novi član koji glasi:

„Usklađivanje propisa

Član 27a

Fond će svoje akte uskladiti sa ovim zakonom u roku 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.“

Član 11

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore."

OBRAZLOŽENJE

I. Ustavni osnov za donošenje zakona

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana 16 stav 1 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je određeno da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju i druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. Razlozi za donošenje zakona

Jedan od osnovnih instituta koji je uređen Zakonom o Fondu rada je zaštita zaposlenih u slučaju stečajnog postupka. Imajući u vidu ulogu Fonda rada koji se pojavljuje kao garantna institucija u cilju obeštećenja onih zaposlenih kojima je radni odnos prestao usljed stečaja i koji nijesu ostvarili određena prava kod poslodavca nad kojim je otvoren stečajni postupak donijet je novi Zakon o Fondu rada 2020. godine. Navedenim zakonom unaprijeđen je način rada, kao i djelokrug i organizacija samog rada Fonda kao državnog Fonda, i isti je usklađen sa Direktivom 2008/94/EZ Evropskog parlamenta i vijeća od 22. oktobra 2008. godine o zaštiti zaposlenih u slučaju insolventnosti njihovog poslodavaca.

Predložene izmjene i dopune Zakona o Fondu rada uslovljene su činjenicom da u tranzicionom periodu jednom broju zaposlenih nijesu uplaćeni doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje. Činjenica je da je tokom tog perioda, shodno zakonskim propisima, uplata doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, kako na teret poslodavca tako na teret zaposlenog, bila isključivo u obavezi poslodavca, ovo se posebno odnosi na zaposlene čiji poslodavac je prestao da postoji, na koji način su ti bivši zaposleni bez svoje krivice, uskraćeni da ostvare njihovo zakonom garantovano pravo na penziju.

U tom smislu predložene izmjene se upravo odnose na proširenje djelatnosti rada Fonda koji će uplaćivati doprinose onim zaposlenima kojima je poslodavac prestao da postoji do uslova za sticanje prava na penziju.

Predloženim izmjenama i dopunama uvodi se nekoliko ključnih pravnih instituta:

- Pravo na uplatu neuplaćenih doprinosa – Zaposleni kojima nedostaju doprinosi za ostvarivanje prava na penziju, a čiji je poslodavac prestao da postoji, mogu ostvariti pravo na uplatu tih doprinosa preko Fonda rada.

- Osnovica za uplatu doprinosa – Utvrđuje se da osnovicu za uplatu doprinosa predstavlja minimalna zarada u Crnoj Gori na dan podnošenja zahtjeva.

- Ograničenja prava – Direktor i članovi organa upravljanja poslodavca ne mogu ostvariti ovo pravo, bez obzira na period u kojem su obavljali te poslove.

- Postupak ostvarivanja prava – Utvrđuju se rokovi i dokazi koji su potrebni za ostvarivanje prava, uključujući obavezu Fonda da po službenoj dužnosti pribavi određene podatke.

III. Usklađenost sa pravnom tekovinom Evropske unije i potvrđenim međunarodnim konvencijama

Nije bilo pravne tekovine i potvrđenih međunarodnih konvencija sa kojima je trebalo ukladiti propis.

IV. Objašnjenje osnovnih pravnih instituta

Izmjenom člana 1 Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Fondu rada precizira se da Fond rada, pored svojih postojećih nadležnosti, sprovodi i uplatu neuplaćenih doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje zaposlenima kojima nedostaju doprinosi za sticanje uslova za penziju, u situacijama kada je njihov poslodavac prestao da postoji. Ova izmjena omogućava bivšim zaposlenima ostvarivanje prava na penziju i ispravlja nepravičnost prema onima koji bi, bez svoje krivice, ostali bez tog prava.

Članom 2 proširuju se nadležnosti Fonda rada dodavanjem novih alineja u članu 2 Zakona. Konkretno, utvrđuje se:

- obaveza Fonda da obezbijedi uplatu neuplaćenih doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje za bivše zaposlene čiji poslodavac je prestao da postoji;
- postupak odlučivanja o ostvarivanju prava na uplatu doprinosa, čime se osigurava jasan pravni okvir za realizaciju ovog prava.

Takođe, uvodi se odredba kojom se definiše osnovica za uplatu doprinosa, pri čemu je određeno da ona iznosi minimalnu zaradu u Crnoj Gori na dan podnošenja zahtjeva. Na ovaj način sprečavaju se eventualne zloupotrebe i uspostavlja se transparentan mehanizam obračuna.

U članu 7 stav 1 alineja 10 dodaje se mogućnost da, pored zakona, i statut Fonda rada reguliše određena pitanja, čime se omogućava dodatna fleksibilnost u uređivanju unutrašnje organizacije i poslovanja Fonda rada. (član 3)

Izmjenom člana 10 stav 1 alineja 7 precizira se nadležnost Fonda rada u vezi s odlučivanjem o pravima na uplatu doprinosa, što doprinosi većoj pravnoj sigurnosti i jasnoći u sprovođenju postupaka. (član 4)

Članom 5 Predloga proširuje se sadržaj člana 13 Zakona, na način što se pored djelokruga rada Upravnog odbora i direktora, propisuje i način rada, ovlašćenja i odgovornosti ovih organa. Time se doprinosi boljoj regulaciji nadležnosti unutar Fonda rada i povećava transparentnost njegovog funkcionisanja.

Izmjenom člana 15 jasno se definiše postupak podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na uplatu neuplaćenih doprinosa, kao i rokovi za podnošenje zahtjeva u slučaju stečajnog postupka. Posebno je važno što se propisuje izuzetak za zaposlene čiji je poslodavac u stečaj otišao prije stupanja na snagu ovog zakona, čime se osigurava pravičnost u primjeni novih zakonskih rješenja. (član 6)

Član 16 se mijenja radi detaljnijeg regulisanja dokumentacije potrebne za ostvarivanje prava na uplatu doprinosa i neisplaćenih potraživanja. Propisano je koje dokaze zaposleni moraju dostaviti Fondu

rada, kao i obaveza Fonda da pribavi određene podatke po službenoj dužnosti. Ovim rješenjem smanjuje se administrativno opterećenje za građane i ubrzava postupak donošenja odluka. (član 7)

Članom 8 Predloga vrši se izmjena člana 17 kojom se precizira postupanje u slučaju kada zaposleni ne podnese zahtjev u propisanom roku ili ne dostavi potrebnu dokumentaciju. U tim slučajevima, direktor Fonda donosi rješenje o odbijanju zahtjeva, čime se osigurava efikasnost postupka i izbjegava mogućnost zloupotreba.

Članom 9 vrši se izmjena člana 18 koja se odnosi na pravilne pozive na članove u cilju dosljednosti teksta zakona i obezbjeđivanja pune primjene ovog propisa.

Članom 10 dodaje se novi član 27a koji propisuje da Fond rada mora uskladiti svoje interne akte sa ovim zakonom u roku od 90 dana od dana njegovog stupanja na snagu. Na ovaj način osigurava se pravna sigurnost i omogućava nesmetana primjena novih zakonskih rješenja.

Članom 11 propisuje da zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

V. Procjena fiskalnih sredstava za sprovođenje zakona

Kod procjene fiskalnog uticaja za primjenu Zakona o Fondu rada, odnosno izmjena i dopuna trenutno važećeg zakona, koji će uključivati pored postojeće nadležnosti koja se tiče uplate nedostajućih doprinosa PIO za bivše zaposlene kod poslodavca u stečaju i bivše zaposlene čiji poslodavci su prestali da postoje, pošlo se od analize više aspekata:

- da je za prethodne tri godine Fondu rada (kada su Zakonom o Fondu rada bili obuhvaćeni samo bivši zaposleni kod poslodavaca u stečaju) po osnovu neizmirenih doprinosa PIO podnijeto oko 100 zahtjeva, za čije rješavanje je bilo potrebno oko 160.000,00€. Dakle, dinamika podnošenja zahtjeva koji ispunjavaju uslove za uplatu doprinosa PIO na godišnjem nivou je bila od 30-40 zahtjeva.(oko 50.000,00€ utrošenih sredstava godišnje);

- obzirom da se izmjenama i dopunama Zakona o Fondu rada proširuje nadležnost Fonda rada odnosno djelokrug lica koja bi potencijalno mogla podnijeti zahtjev i na ona lica čiji poslodavac je prestao da postoji, a da u ovom trenutku ne postoji precizan podatak koliko je takvih pravnih lica koja više ne postoje(a uzrok prestanka postojanja nije stečaj), odnosno broj bivših zaposlenih koji su bili u radnom odnosu kod tih poslodavaca i kojima je neuplaćen doprinos PIO koji nedostaje za ostvarenja prava na penziju, analognom uporedbom ova dva osnova prestanka postojanja poslodavca, može se negdje predvidjeti da će taj broj biti otprilike jednak broju podnijetih zahtjeva bivših stečajaca;

- da je za period 01.01.24.-31.12.24.godine Privrednom sudu Crne Gore podniet predlog za otvaranje stečajnog postupka za 525 pravnih lica. Od toga je skoro 370 poslodavaca sa jednim zaposlenim.

Ova lica, shodno izmjenama i dopunama Zakona o Fondu rada nemaju prava kod Fonda rada po osnovu doprinosa PIO;

- takođe treba uzeti u obzir da je u pitanju pravo na uplatu doprinosa PIO koje neće steći veliki broj bivših zaposlenih u istom momentu, već da će se primjena zakona odvijati sukcesivno odnosno, kontinuirano će bivši zaposleni sticati potrebne uslove za mogućnost uplate nedostajućih doprinosa PIO od strane Fonda rada.

-u periodu januar-decembar 2024. godine, po osnovu doprinosa, Fondu rada uplaćeno je 5.303.748,35 €.

-da je budžetom Fonda rada za 2025. godinu Fondu opredijeljeno 198.000,00€, na poziciji za uplatu nedostajućih doprinosa za povezivanje radnog staža.

Shodno izloženom, uzimajući u obzir dinamiku podnošenja zahtjeva za uplatu nedostajućeg doprinosa PIO prethodnih godina, utrošena sredstva za te namjene i opredijeljena sredstva u tekućoj godini Fond rada u potpunosti pokriva sve navedene izdatke iz sopstvenih prihoda i nema potrebe za bilo kakvim dodatnim sredstvima, za uredno i ažurno izmirenje obaveza iz ove nadležnosti.